

Handicapkonventionen har fået indflydelse på mange niveauer. I Uganda har fem parlamentarikerne med handicap skrevet et udkast til en ny handicaplovgivning, som integrerer FN's Handicapkonvention. Foto: Jesper Klemmedsson

Handicapkonventionen er et godt redskab i ulande

FN's handicapkonvention ændrer langsomt vilkårene for mennesker med handicap i ulande, hvor rettigheder indtil nu ikke har været en selvfølge

DER SIDDER EN mand i en gammel slidt kørestol i midterrabbatten på en af de store indfaldsveje til Ghanas hovedstad, Accra. En gang imellem ruller en forbigående billist vinduet ned og kaster en mønt til ham. Når dagen er slut, har han forhåbentlig nok til et måltid mad. Han har ikke fået en uddannelse, for han har haft polio, og skolen havde ikke plads til et barn med et handicap. Han har aldrig haft andet arbejde end dette.

I Honduras bliver Maria undersøgt af sin læge, fordi hun ikke kan blive gravid. Hun og hendes kæreste har forsøgt at få børn længe. Lægen fortæller det unge par, at hun er blevet steriliseret. Det har hendes mor sørget for, da Maria var lille, men aldrig fortalt om. Grunden er, at Maria er døv, og hun er blevet steriliseret for sin egen skyld, for i Honduras er mange mødre til døve piger, bekymrede for deres døtres seksualitet.

Eksemplerne bygger på virkelige historier. Fælles for de to er, at deres liv er blevet forringet på grund af deres handicap. Måske vil mennesker med handicap altid have sværere vilkår end mennesker uden, men man kan indrette samfundet, så forhindringerne minimeres, og man kan sikre rettigheder for mennesker med handicap. Her er FN's handicapkonvention en vigtig faktor.

Vi ranker ryggen

Stig Langvad, formand for Danske Handicaporganisationer, er medlem af FN's ekspertkomite, der overvåger om de medlemslande, der har underskrevet konventionen, også lever op til den. Han siger: "FN's Handicapkonvention er udtryk for en ændret holdning til personer med handicap. Hvis vi går længere tilbage i historien, var du ingenting,

hvis du havde et handicap. Nu er du et menneske, en kvinde, en mand, et barn med et handicap. Du får med konventionen ret til ikke at blive diskrimineret på baggrund af dit handicap - til at have samme grundlæggende rettigheder som andre."

Handicapkonventionen kan virke på flere niveauer. Den umiddelbare er, at selve opfattelsen af mennesker med handicap ændres. Lubwama Hamad fra Dansk Handicap Forbunds (DHF) søsterorganisation i Uganda, UNAPD, fortæller:

"Konventionen er i sig selv udtryk for, at mennesker

med handicap bliver taget seriøst og respekteret. Når vi får rettigheder, ligestilles vi med alle andre borgere. Det får os til at ranke ryggen."

Det kan Eduardo Guevara, DHF's medarbejder i Bolivia, tilslutte sig:

"Konventionen har betydet, at vi i Bolivia i højere grad er begyndt at betragte mennesker med handicap som personer med rettigheder, der skal have indflydelse på beslutninger, der vedrører dem. Dette fokus på rettigheder betyder, at vi nu ikke kun taler om, at det er synd for mennesker med handicap, men om ligestilling."

Handicapkonventionen er også et middel til at skabe en fælles forståelse. Alle taler det samme sprog så at sige, både i forskellige lande, der kan dele erfaringer, og i handicaporganisationer, når de taler om rettigheder med deres medlemmer eller med myndighederne:

"Vi kan bruge konventionen til at forklare vores medlemmer, hvilke rettigheder de har. Samtidig er det et værdifuldt redskab i vores dialog med myndighederne. De lytter mere, når vi kan henvise til den", fortæller Lubwama Hamad fra Uganda.

Rettigheder i en kontekst

Når Stig Langvad arbejder med konventionen i FN, ser han først og fremmest på, om de enkelte lande har bevæget sig i en positiv retning.

Hvert land skal leve op til konventionen efter egen evne.

Det vil sige, i forhold til hvilket system og hvilket økonomisk niveau, man har i det pågældende land.

"Det er for eksempel grundlæggende rettigheder at have adgang til at gå i "folkeskolen" og til de nødvendige hjælpemidler for at sikre mobilitet. Men det betyder ikke, at alle samfund skal være ligesom de nordiske lande med en lang tradition for et velfærdssamfund, hvor den offentlige sektor betaler de fleste udgifter for støtte til personer med handicap. Rettigheder skal forstås og udvikles i en national kontekst og i en positiv retning – uanset den økonomiske eller kulturelle situation i det enkelte land."

De grundlæggende rettigheder er dog ufravigelige. I Peru fratog myndighederne en gruppe mennesker med udviklingshæmning deres stemmeret. Det er klart diskriminerende og en overtrædelse af konventionen. Handicapkomiteen i FN påtalte sagen, og Peru har lyttet og givet stemmeretten tilbage. Stig Langvad fortætter: >>

“De konklusioner og afgørelser, som kommer fra ekspertkomiteen, bidrager til at fortolke, hvordan man kan og skal leve op til konventionens rettigheder. Det kan fx være, at en person med et handicap i et land klager over, at bankerne ikke har installeret betalingsterminaler, der har talesyntese, selvom det er muligt og ikke koster ekstra. I en sådan sag kan det være, at komiteen siger, at det ikke er i orden, fordi det ikke er en urimelig byrde at lægge på skuldrene af bankerne i det konkrete land - også selvom den enkelte terminal kommer til at koste 5-10.000 kroner ekstra.”

Konventionen har også indflydelse i lande, der ikke har ratificeret

Også lande der ikke har ratificeret handicapkonventionen, forholder sig

til den. Fra Vietnam fortæller DHF's partnerorganisation, DP-Hanoi:

“Vi kan se, at handicapkonventionen har betydning.”

“I 2011 vedtog parlamentet i Vietnam en ny handicaplov, med en hel række individuelle rettigheder, herunder ret til uddannelse, ret til informationer og fysisk tilgængelighed for alle. Det er noget helt nyt for os, og disse rettigheder er formuleret med udgangspunkt i konventionen. Så selv om vi ikke har ratificeret konventionen, har den været meget vigtig for vores rettigheder,

og for den støtte vi som mennesker med handicap kan forvente at få fra regeringen.”

Stig Langvad er positiv omkring konventionens videre liv.

“Konventioner er store og til tider tunge redskaber. Supertanke, det tager lang tid at manøvrere. Men vi kan se, at handicapkonventionen har betydning, at den langsomt ændrer den holdning, der er, over for mennesker med handicap. Det er en styrke, at konventionen er universel. Det skaber en fælles forståelse for, hvordan man skal tolke den. Svagheden er, at indholdet kan blive meget ukonkret, fordi konventionen taler i overordnede termer. Men det kan ikke være anderledes, og det er positivt, at det går fremad i rigtig mange lande.” ■

Pas på 'ny' førtidspension

Alle, der har fået førtidspension før 2003, får brev om muligheden for at skifte til ny ordning

ALLE, SOM ER førtidspensioneret før 1. januar 2003, får nu mulighed for at skifte til de 'nye' pensionsregler, men pas på! Selvom ny førtidspension umiddelbart kan se større ud for nogle fx på mellemste førtidspension, så er pensionen sammensat af en lang række forskellige satser og tillæg, som påvirkes af omvalget. For eksempel er boligydelsen lavere, hvis man skifter til nye pensionsregler, og efter de nye regler kan en førtidspension frakendes, hvis din arbejdsvejne på et tidspunkt bliver væsentlig bedre. Der er derfor flere grunde til, at du ikke skal sige ja til at skifte, medmindre du har rådført dig med

nogle, som har indsigt i reglerne. Har du først sagt ja, så er valget bindende, og

du kan ikke fortryde. Da der er tale om en administrativ overflytning, er det ikke en afgørelse, du kan klage over.

Alle som er førtidspensioneret før 1. januar 2003 modtager i løbet af foråret et brev med information om muligheden for at skifte samt en omvalgsblanket. Omvalget kan foretages frem til udgangen af december 2013. I brevet bliver man informeret om den vejledning og prøveberegning, som man kan få på www.borger.dk og hos 'Udbetaling Danmark'.

Du skal dog være opmærksom på, at du også har ret til at modtage vejledning hos kommunen. 'Udbetaling Danmarks' vejledning fortæller dig om, hvad du vil få udbetalt på 'ny' pension samt konsekvenserne ved overgang til folkepension. Derimod vejledes der ikke om, hvad der sker, hvis dit funktionsniveau og din situation i øvrigt ændrer sig.

Du er velkommen til at kontakte Dansk Handicap Forbund, inden du træffer dit valg. Vores rådgivning kan nås på telefon: 39 29 35 55. ■

